

ȘEDINȚA DE CONSTITUIRE A PRIMULUI CONSILIU LOCAL AL MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA ALES DUPĂ DECEMBRIE 1989

Angela Rus*

Abstract: *Les premières élections locales en Roumanie post-communiste ont eu lieu en Février 1992. Gagnant à Cluj-Napoca a été un parti nationaliste, PUNR, qui a obtenu, en plus de la Mairie, le plus grand nombre de sièges au Conseil municipal. La réunion inaugurale du nouveau Conseil a eu lieu le 14 Mars dans un état de tension constant.*

Keywords: élections locales; Mairie; réunion inaugurale; serment;

Primele alegeri locale postcomuniste au avut loc în luna februarie a anului 1992. Desfășurate în zilele de 9, respectiv, 23, acestea au reprezentat cele dintâi scrutine locale libere după mai bine de o jumătate de secol, marcând un moment deosebit de important în proaspătul proces de democratizare a României.

La Cluj-Napoca rezultatul votului din februarie 1992 a dat câștig de cauză Partidului Unității Naționale a Românilor, care a obținut, în urma celor două tururi, atât fotoliul de primar, cât și cele mai multe mandate în Consiliul local al municipiului.

Odată alegerile încheiate și rezultatele stabilite, următoarea etapă în calendarul electoral a fost constituirea noului Consiliu local. În municipiul Cluj-Napoca ședința a avut loc în ziua de 14 martie 1992¹ și s-a desfășurat în Sala Mare a Primăriei, începând cu ora 10⁰⁰. Au fost prezenți, pe lângă consilierii aleși, numeroși membri și simpatizanți ai PUNR-ului, ai „Vetrei Românești” sau ai altor formațiuni politice, reprezentanți ai cultelor, ai diferitelor organizații obștești, asociații culturale, numeroși oameni de presă, radio și televiziune. Evenimentul a cuprins două părți: una tehnică, obligatorie, de depunere a jurământului de către noii aleși, primar, viceprimar și consilieri, și o alta festivă, care a aparținut fețelor bisericești prezente și invitaților². Ședința a fost deschisă de prefectul Grigore Zanc, după care lucrările au fost conduse, conform legii, de către cel mai în vârstă consilier, Herédi Gusztáv (UDMR), asistat de doi dintre consilierii cei mai tineri, Szász Alpár Zoltán (UDMR) și Daniel Vladu (PL). Dintre cei 31 de consilieri aleși, au fost prezenți 30, lipsind doar unul singur, și se pare că motivat, Ilie Cântă, ales pe listele FSN-ului. Astfel, prezența acestora în proporție mai mare de 2/3 a îndeplinit condiția impusă de lege pentru ca ședința să fie legal constituită. În continuare, Herédi Gusztáv a dat citire ordinii de zi a ședinței, care avea înscrise ca puncte următoarele: 1. Alegerea comisiei de validare,

* drd. Institutul de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca; e-mail: angelarusz@yahoo.com

¹ Ședința de constituire a Consiliului local al Primăriei Cluj-Napoca, ales la 9 februarie 1992, a fost stabilită prin decizia Prefecturii nr. 20 din 31 ianuarie 1992.

² PUNR-ul la catedră, „Mesagerul transilvan”, III, 1992, nr. 333 din 17 martie, p. 1, 3.

2. Prezentarea rezultatelor validării alegerii primarului, 3. Validarea mandatelor consilierilor aleși, 4. Depunerea jurământului de către consilieri, 5. Alegerea președintelui de ședință a Consiliului local, 6. Depunerea jurământului de către primar, 7. Alegerea viceprimarului și depunerea jurământului de către acesta, 8. Validarea mandatului de consilier al primului supleant de pe lista formațiunii politice din care a fost ales viceprimarul și depunerea jurământului de către acesta, 9. Aprobarea numărului și componența comisiilor pentru diferitele domenii de specialitate și 10. Aprobarea programului principalelor acțiuni ce urmau a se realiza în Cluj-Napoca în anul 1992.

Înainte ca ordinea de zi să fie supusă la vot, consilierul UDMR-ist Eckstein Kovács Petér a avut o primă intervenție, cerând suprimarea punctului 9, care se referea la comisiile de specialitate, pe motiv că, neexistând încă un regulament de funcționare a lor, în cadrul acestei ședințe, punctul părea inutil. La fel a fost amendat și punctul 10, referitor la primele acțiuni ale Consiliului local. Ambele amendamente au fost votate, rămânând însă valabile celelalte 8 puncte. S-a discutat și despre numărul membrilor care să facă parte din comisia de validare, tot Eckstein Kovács fiind cel care a cerut să se voteze pentru un număr de 5, lucru care s-a și întâmplat. Așa a fost aleasă comisia de validare în componența căreia au fost votați: Ioan Băraș (FSN) – ca președinte, Mircea Gavrilă (PNȚCD), Ionel Sărăchie (PUNR), Herédi Gusztáv (UDMR) și Grigore Dejeu (MER) – ca membri.

Lucrările ședinței din 14 martie s-au desfășurat într-o constantă stare de tensiune, PUNR și UDMR atacându-se permanent și aducându-și reciproc acuzații cu greu ținute sub control, atât de către prefectul Grigore Zanc, cât și de către președintele de ședință Herédi Gusztáv. Pe tot parcursul acestei prime ședințe, ambii au insistat pentru respectarea solemnității evenimentului, însă fără folos.

Imediat ce a fost aleasă, comisia de validare a trecut la examinarea legalității alegerilor, întocmind raportul prin care se propunea validarea sau invalidarea consilierilor. Pe baza acestui raport Consiliul local Cluj-Napoca a hotărât validarea următorilor consilieri: din partea PUNR (9): Petru Forna³, Nicolae Ruja⁴, Eugen Pop, Liviu Medrea⁵, Dan Marcel Zoolog, Sever Găină, Ionel Sărăchie, Ioan Câmpeanu și Liviu Neag; din partea UDMR (7): Eckstein-Kovács Petér, Balint Kelemen Attila,

³ Consilier local între 15 martie 1992 – 23 decembrie 1993, când a demisionat din funcție în urma numirii sale ca ambasador al României în Austria; a fost înlocuit de Emil Alexandru Colțea. Dumitru Cerna, *Clujul administrativ, 1992-2012. Dicționar de persoane*, Cuvânt înainte de Petru Poantă, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2012, p. 141.

⁴ Consilier local al municipiului Cluj-Napoca din februarie 1992 până în iulie 1995, când i-a luat locul viceprimarului Mihai Valentin Greabu (HCL nr. 127 din 3 iulie 1995). A fost înlocuit în Consiliul Local Cluj-Napoca de către supleantul Dumitru Olar (prin HCL nr. 130/1995). *Ibidem*, p. 235.

⁵ La alegerile din 2 februarie a fost ales consilier local. În ședința de constituire a Consiliului Local Cluj-Napoca, prin HCL nr. 5/14 martie 1992, a fost ales viceprimar; ca urmare, a fost înlocuit cu consilierul supleant Speranța Coldea, validată prin HCL nr. 6/14 martie 1992. Începând cu data de 3 mai 1993, Liviu Medrea a fost eliberat din funcția de viceprimar, în urma numirii sale pe postul de subprefect al județului Cluj (prin HCL nr. 328/14 mai 1993). A fost subprefect până în iunie 1996. *Ibidem*, p. 99-100, 198-199.

Herédi Gusztáv, Konya-Hamar Sándor⁶, Mikó Lőrinc, Szász Alpár Zoltan⁷ și Boros Janos; din partea CD (6): Victor Doru Iancu, Vasile Bogdan Cerghizan, Nicolae Silviu Soucup, Petru Meseșan, Mircea Gavrila, Sergiu Duca⁸; din partea FSN (4): Aurelian Buzuloiu, Ioan Mariș, Ioan Băraș și Ilie Cântă; din partea PRM (1): Gheorghe Ioan Tănăsă⁹; din partea PL (1): Daniel Vladu, din partea MER: Grigore Dejeu, iar din partea PNȚCD – Ioan Vida Simiti. A mai fost validat și consilierul independent Mihai Valentin Greabu¹⁰.

Judecătorul Dorel Andrieș a dat apoi citire sentinței de validare în funcția de primar a lui Gheorghe Funar, procedându-se în continuare la alegerea președintelui de ședință în persoana lui Aurelian Buzuloiu (FSN), care a condus mai departe lucrările. Gheorghe Funar a depus jurământul pentru funcția de primar, asistat de PS George Guțiu, episcopul greco-catolic al Diocezei de Cluj-Gherla, și de PS episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Irineu Pop Bistrițeanul, după care a fost investit în funcție. S-a trecut apoi la alegerea viceprimarului și a comisiilor de specialitate. După două tururi de scrutin¹¹, viceprimar a fost ales peuneristul Liviu Medrea. În cuvântarea rostită după alegerea sa ca viceprimar, acesta a declarat că își dorește ca, și de azi înainte, în tot ce va face să dovedească cinste, omenie, demnitate și onestitate: „Nu mi-e rușine de faptele mele de până acum, nu vreau să-mi fie rușine nici de acum încolo de nimic din ceea ce fac.” După depunerea jurământului de către viceprimarul ales, Gheorghe Funar a ținut un discurs în care a arătat principalele obiective ale Consiliului Primăriei, la final manifestându-și dorința ca: „Tot ceea ce am prezentat aici [...] să reușim să materializăm într-o mare proporție, încă din acest an. După părerea mea sunt șanse”. Tot despre șanse a mai vorbit și Liviu Medrea, apoi Speranța Coldea a mărturisit că se simte „pregătită pentru această funcție”, chiar dacă alegerea ei a fost o surpriză și pentru ea, având în vedere că

⁶ A fost consilier local până în 27 noiembrie 1992, când a demisionat ca urmare a alegerii sale ca deputat în Parlamentul României, fiind înlocuit de consilierul supleant Molnos Lajos (din 27 noiembrie 1992 până în iunie 1996) – prin HCL nr. 64/27 noiembrie 1992; *Ibidem*, p. 177.

⁷ A ocupat postul de consilier local până în anul 1995, când a demisionat. În locul lui a fost validat consilierul supleant Moldovan Adalbert (prin HCL nr. 215/1995); *Ibidem*, p. 210, 308.

⁸ Consilier local între 2 februarie - 2 decembrie 1992. În urma demisiei sale a fost înlocuit de către consilierul supleant Fred Nădăban (HCL nr. 65 din 18 decembrie 1992). *Idem*, p. 124.

⁹ A fost consilier local până în noiembrie 1992 când a demisionat din funcție, ca urmare a alegerii sale ca deputat în Parlamentul României, fiind înlocuit de către supleantul Vasile Dolean (prin HCL nr. 64/1992); *Ibidem*, p. 320.

¹⁰ Eliberat din funcția de consilier după ce i-a luat locul lui Liviu Medrea (numit subprefect al județului Cluj prin HCM nr. 39/14 mai 1993) pe postul de viceprimar, în perioada 23 mai 1993 - 1 iulie 1995 (HCL nr. 127/3 iulie 1995). Postul de consilier a fost ocupat de Nicolae Ruja; *Ibidem*, p. 155.

¹¹ Contracandidații lui au fost: Victor Doru Iancu (CDR) și Daniel Vladu (PL). La primul tur de scrutin voturile au fost egale 15-15, ca apoi Liviu Medrea să-l învingă pe Iancu cu 16-14, Daniel Vladu neobținând niciun vot. După primul tur de scrutin, Petru Foma făcea unele dezvăluiri în privința mecanismelor „secrete” ale votării, în sensul că Vladu ar fi fost propus de către Victor Doru Iancu, doar de formă, ca să existe și un al treilea candidat, neavând însă nicio intenție de a-l și vota, lucru firesc, de altfel, câtă vreme era el însuși în situația de a fi votat. „Adevărul de Cluj”, IV, 1992, nr. 585 din 17 martie, p. 1, 3.

se aștepta la o amânare a alegerilor din cauza absenței, motivate ce-i drept, a consilierului Ilie Cântă. Toți cei prezenți, atât aleșii, cât și reprezentanții bisericilor și ai Prefecturii, au avut doar cuvinte de laudă, au exprimat doar speranță și optimism¹². La sfârșitul ceremoniei au luat cuvântul și reprezentanții celor două biserici, ortodoxă și greco-catolică, care au exprimat aceleași idei de conciliere și de lucru comun pentru binele orașului. PSS Irineu Pop Bistrițeanu afirma: „Este un prilej de bucurie să fim prezenți la alegerea unui primar ales liber, ca o expresie a democrației”, iar PSS George Guțiu, întârea spusele primului vorbitor recunoscând și bucuria ce-l încerca participând la acest jurământ, cu atât mai mult, cu cât – susținea el – „de zeci de ani nu s-a mai depus jurământul nici pe cruce și nici pe evanghelie. De astă dată și Crucea și Evanghelia sunt aici” – mărturisirea plină de emoție acesta¹³. A urmat la cuvânt ing. Horațiu Simon și imediat după el s-a produs un incident, câțiva consilieri părăsind sala ca protest împotriva prelungirii ședinței prin prea-multele luări de cuvânt. După ce lucrurile s-au mai calmat, au vorbit Radu Ciontea (senator PUNR) și Zeno Opriș (liderul național al „Vetrei Românești”), amândoi remarcând existența unor conflicte mai vechi la nivelul Clujului, constatare care le-a lăsat un gust amar, dându-le totodată „senzația că nu au participat la o ședință solemnă de investitură, ci, mai degrabă, la un conflict parlamentar”. A mai vorbit, din partea Departamentului Administrației Publice Locale, Ioan Manea, care a susținut ideea unei administrații unitare, cu toată diversitatea problemelor pe care le avea municipiul Cluj-Napoca. Ședința a fost închisă de prefectul Grigore Zanc care, în cuvântul de final, a solicitat noilor aleși să respecte Constituția și legile țării¹⁴.

În prima săptămână după constituire, Consiliul Primăriei Cluj-Napoca, prin HCL nr. 7 din 21 martie 1992, a validat toate propunerile privind componența celor cinci comisii de specialitate¹⁵. Ca urmare au fost alese: 1. *Comisia pentru buget-finanțe, ordine publică și locală*¹⁶, 2. *Comisia pentru administrație publică locală, servicii publice și comerț*¹⁷, 3. *Comisia de ecologie, protecția mediului, amenajarea*

¹² „Mesagerul transilvan”, III, 1992, nr. 334 din 18 martie, p. 1.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ „Adevărul de Cluj”, IV, 1992, nr. 585 din 17 martie, p. 3.

¹⁵ Componențele acestor comisii au fost identificate pe baza datelor obținute din Dumitru Cerna, *Clujul administrativ ...*, p. 35-36, 38, 58, 69-70, 78, 81, 99-101, 94-96, 119, 124-125, 126, 140-142, 148-149, 151, 154-155, 160-161, 164, 177-178, 192, 199-200, 203-204, 228-229, 261-265, 295, 301, 308, 320, 343-345, 353-354, 386-387.

¹⁶ Formată din cinci membri: președinte: Gheorghe Ioan Tănasă (PRM), secretar: Nicolae Ruja (PUNR), membri: Ioan Băraș (FSN), Szász Alpár Zoltan (UDMR) și Nicolae Silviu Soucup (CDR). *Ibidem*, p. 38, 286-287, 301, 308, 320.

¹⁷ A cărei componență a fost următoarea: președinte: Ilie Cântă (FSN), secretar: Ionel Sărăchie (PUNR) și șapte membri: Mihai Valentin Greabu – independent, Victor Doru Iancu (PNL), Liviu Neag (PUNR), Eckstein Kovács Petér (UDMR) și Daniel Vladu (PL '93). *Ibidem*, p. 78, 126, 154-155, 164, 228-229, 295, 347.

teritoriului și urbanism¹⁸, 4. *Comisia pentru sănătate, cultură, învățământ, sport, turism și tineret*¹⁹ și 5. *Comisia de muncă și protecție socială, probleme juridice, relații cu publicul, drepturile omului, culte și minorități*²⁰. La aceeași ședință din 21 martie, consilierii au votat și pentru constituirea unei comisii de anchetă asupra activității Primăriei pe perioada 22 decembrie 1989 – 15 martie 1992. Și astfel, în 11 aprilie 1992, prin HCL nr. 13, a fost aleasă *Comisia de verificare a activității Primăriei municipiului Cluj-Napoca, în perioada 22 decembrie 1989 – 15 martie 1992*, în componența căreia au intrat: Nicolae Ruja (PUNR), Ionel Sărăchie (PUNR), Ioan Mariș (FSN), Mikó Lőrinc (UDMR), Nicolae Silviu Soucup (CD), Mihai Valentin Greabu (independent) și Vasile Bogdan Cerghizan (CD).

Ca urmare a rezultatelor alegerilor din 9 februarie 1992, Consiliul local al municipiului Cluj-Napoca a fost format în totalitate din intelectuali, cu o medie de vârstă de peste 45 ani, toți bărbați cu o singură excepție (Speranța Coldea), consilieri aparținând în cea mai mare parte PUNR-ului. Această componență a Consiliului n-a rămas aceeași pe parcursul celor patru ani de mandat, prima modificare de structură intervenind ca urmare a alegerilor parlamentare din toamna aceluiași an, când doi dintre consilieri, în urma candidaturii lor, au obținut mandate în Adunarea Deputaților. Au mai avut loc, apoi, alte numiri în funcții sau preluări de alte funcții, care au contribuit și ele la schimbarea structurii Consiliului, așa încât următoarele alegeri locale au surprins o administrație locală mult diferită de cea aleasă la 9 februarie 1992.

¹⁸ În a cărei structură au intrat: Grigore Dejeu (MER), ca președinte, Aurelian Buzuloiu (FSN) – secretar și Sever Găină (independent), Petru Meseșan (CD) și Boros János (UDMR), ca membri. *Ibidem*, p. 57-58, 69-70, 119, 151, 199-200.

¹⁹ Formată din nouă membri: președinte: Petru Forna (PUNR), secretar: Eugen Pop (PUNR), membri: Balint Kelemen Attila (UDMR), Kónya-Hamar Sandor (UDMR), Ioan Mariș (FSN), Ioan Câmpcean (PUNR), Dan Marcel Zoolog (PUNR), Sergiu Duca (CDR) și Ioan Vida-Simiti (PNȚCD). *Ibidem*, p. 35-36, 94-96, 124-125, 140-142, 177-178, 192, 261-265, 343-345, 353-354.

²⁰ Compusă din cinci membri: președinte: Speranța Coldea (PUNR), secretar: Bogdan Vasile Cerghizan (CD), membri: Mircea Gavrila (PNȚCD), Herédi Gusztáv (UDMR) și Mikó Lorinc (UDMR). *Ibidem*, p. 81, 99-101, 148-149, 160-161, 203-204.